

**PEDAGOKNING O‘ZINI O‘ZI RIVOJLANTIRISH-UZLUKSIZ
JARAYON SIFATIDA**

**PANJIYEVA PARVINA, PANJIYEVA NILUFAR – UMFT
UNIVERSITETI, 550-GURUH TALABALARI**

**Fan: Mutaxassislikka kirish
O‘qituvchi-Haydarov Sulaymon**

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogning o‘zini o‘zi rivojlantirishi tushunchasi, uning mohiyati va zamonaviy ta’lim jarayonidagi ahamiyati tahlil qilingan. Pedagog shaxsining kasbiy, intellektual hamda ma’naviy jihatdan uzluksiz o‘sib borishi ta’lim sifati va samaradorligining asosiy omili sifatida yoritilgan. Shuningdek, maqolada o‘zini o‘zi rivojlantirishning shakllari, usullari, motivatsion va innovatsion omillari keng yoritilib, o‘qituvchining doimiy izlanishda bo‘lishi zarurligi asoslab berilgan. Muallif pedagogik faoliyatda o‘zini rivojlantirishning uzluksizligi o‘qituvchining kasbiy raqobatbardoshligini oshirishi va o‘quvchilarga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: pedagog, o‘zini o‘zi rivojlantirish, uzluksiz ta’lim, kasbiy kompetensiya, refleksiya, motivatsiya, innovatsion texnologiyalar, ta’lim sifati, o‘qituvchi mahorati.

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimida o‘qituvchi shaxsining roli tobora ortib bormoqda. Ta’lim jarayonining muvaffaqiyati, avvalo, pedagogning kasbiy mahorati, shaxsiy fazilatlari va o‘z ustida ishlash darajasiga bog‘liq. Bugungi kunda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o‘quvchilarga o‘rnak bo‘ladigan, ularni mustaqil fikrlashga, ijodkorlikka va o‘zini rivojlantirishga undaydigan shaxs sifatida qaralmoqda. Shu bois pedagogning o‘zini o‘zi rivojlantirishi masalasi zamonaviy ta’limning eng muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zini o‘zi rivojlantirish jarayoni o‘qituvchining doimiy izlanish, o‘z faoliyatini tahlil qilish, yangi bilimlarni o‘zlashtirish hamda zamon bilan hamnafas bo‘lishga

intilishidan iborat. Bu jarayon uzluksiz bo'lib, pedagogning butun faoliyati davomida davom etadi.

Asosiy qism

Pedagogning o'zini o'zi rivojlantirishi — bu uning kasbiy, intellektual va ma'naviy jihatdan o'sishga yo'naltirilgan ongli faoliyatidir. O'qituvchi o'z faoliyatini faqat tashqi talablar asosida emas, balki ichki ehtiyoj va kasbga bo'lgan muhabbat natijasida takomillashtiradi. O'zini o'zi rivojlantirishning asosiy maqsadi – pedagogik faoliyatni yangi bosqichga olib chiqish, dars jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilar bilan ijobiy muloqot o'rnatishdir.

Bugungi kunda bilimlar va texnologiyalar shiddat bilan yangilanmoqda. Shu sababli pedagogning bir marta olgan malakasi uzoq muddatda yetarli bo'la olmaydi. O'qituvchi zamonaviy ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirishi, yangi metodlarni qo'llashi, darslarda interfaol usullardan foydalanishi zarur. Masalan, raqamli platformalar, onlayn ta'lim resurslari, virtual laboratoriyalar orqali o'qituvchi o'z faoliyatini takomillashtiradi va o'quvchilarga zamonaviy bilimlarni yetkazadi.

Pedagogning o'zini rivojlantirish jarayoni bir necha shakllarda amalga oshiriladi. Eng oddiy yo'li – mustaqil o'qish, ya'ni yangi ilmiy maqolalar, metodik qo'llanmalar va ilg'or tajribalarni o'rganishdir. Shuningdek, o'qituvchi seminarlar, treninglar, vebinarlar va konferensiyalarda qatnashib, o'z tajribasini boyitadi. Bu jarayon o'zaro fikr almashish, yangi g'oyalarni tatbiq etish va hamkasblar bilan hamkorlikni kuchaytiradi.

O'zini o'zi rivojlantirishda motivatsiya muhim o'rin tutadi. Agar o'qituvchi o'z kasbini sevsa, u har doim yangilikka ochiq bo'ladi. Mas'uliyat hissi, kasbiy g'urur va ijodiy fikrlash o'qituvchini doimiy o'sishga undaydi. Shu bilan birga, refleksiya – ya'ni o'z faoliyatini tahlil qilish ham o'zini rivojlantirishning muhim bosqichidir. Har bir darsdan so'ng o'qituvchi o'z ishini baholaydi, xatolarni aniqlaydi va keyingi faoliyatida ularni bartaraf etishga harakat qiladi.

O'zini o'zi rivojlantirish pedagogning shaxsiy fazilatlarini ham boyitadi. Doimiy izlanishda bo'lgan o'qituvchi sabrli, mas'uliyatli, adolatli va empatik shaxsga aylanadi.

Bu esa nafaqat o'zining, balki o'quvchilarning ham rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Pedagog o'z ustida ishlash orqali o'quvchilar uchun ilhom manbai bo'ladi, ularni o'zini anglash va o'sishga yo'naltiradi.

O'zini rivojlantirish jarayonining uzluksizligi shundaki, u hech qachon yakunlanmaydi. O'qituvchi har yili yangi yondashuvlarni o'rganadi, tajribalarini tahlil qiladi va o'z faoliyatiga yangicha qarash bilan yondashadi. Bu jarayon ta'lim sifatini oshiradi, o'quvchilar bilan ishlashda yangi imkoniyatlar yaratadi hamda o'qituvchining kasbiy raqobatbardoshligini mustahkamlaydi.

Pedagogning o'zini o'zi rivojlantirishi jarayonida **ijtimoiy va tashkiliy omillar** ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchining o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishi faqat shaxsiy motivatsiyaga emas, balki ta'lim muassasasidagi muhitga ham bog'liq. Agar ta'lim muassasasida o'qituvchilar o'rtasida o'zaro hamkorlik, tajriba almashish, ijobiy rag'batlantirish mavjud bo'lsa, bu pedagogni yanada faolroq o'rganishga undaydi. Aksincha, ijodiy tashabbus qo'llab-quvvatlanmaydigan muhitda o'qituvchining o'zini rivojlantirishga bo'lgan ishtiyoqi susayadi. Shu sababli, rahbariyat tomonidan pedagoglar uchun qulay ijodiy va o'quv muhitini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bundan tashqari, o'qituvchining o'zini rivojlantirish jarayoni **kasbiy refleksiya** bilan chambarchas bog'liq. Refleksiya – bu pedagogning o'z faoliyatiga tanqidiy nazar tashlashi, o'zining dars jarayonida qanday usullar samarali bo'lganini va qaysilari kutilgan natijani bermaganini tahlil qilishidir. Bu tahlil natijasida pedagog o'z ishini takomillashtirish bo'yicha aniq reja tuzadi. Masalan, o'qituvchi darslarni o'tkazishdan oldin va keyin o'z fikrlarini yozib borishi, o'quvchilarning fikr-mulohazalarini tahlil qilishi va natijada o'z faoliyatida maqsadli o'zgarishlar kiritishi mumkin. Bu usul o'qituvchiga o'z ishini ob'yektiv baholash imkonini beradi.

Shuningdek, o'zini o'zi rivojlantirishda **ta'limdagi yangiliklarni kuzatib borish** ham juda muhimdir. Har yili ta'lim sohasida yangi metodikalar, psixologik yondashuvlar va raqamli texnologiyalar paydo bo'lmoqda. O'qituvchi bu yangiliklarni o'z dars amaliyotiga moslab qo'llay olsa, bu ta'lim jarayonining sifatini oshiradi. Shu bilan birga, zamonaviy o'qituvchi global ta'lim tajribasini o'rganishi, xorijiy ta'lim

tizimlaridagi ilg'or yondashuvlardan foydalanishi ham foydali bo'ladi. Masalan, Finlyandiya, Yaponiya yoki Janubiy Koreya ta'lim tizimlaridagi o'quvchi markazli yondashuvlar o'zbek ta'limi uchun ham qimmatli tajriba hisoblanadi.

O'zini o'zi rivojlantirish pedagogni nafaqat kasbiy, balki **ma'naviy jihatdan ham yuksaltiradi**. Bunday o'qituvchi o'zida insonparvarlik, bag'rikenglik, sabr-toqat, halollik kabi fazilatlarni rivojlantiradi. Bu fazilatlar o'quvchilar bilan munosabatda muhim o'rin tutadi, chunki o'quvchi o'qituvchidan nafaqat bilim, balki insoniylik darsini ham oladi.

O'zini o'zi rivojlantirish jarayonining samaradorligi, ko'p hollarda, **pedagogning rejalashtirish qobiliyatiga** bog'liq. O'qituvchi o'zining kasbiy o'sish strategiyasini ishlab chiqishi lozim: qisqa muddatli va uzoq muddatli maqsadlarni belgilash, o'qish, o'rganish va tajriba almashish uchun aniq reja tuzish zarur. Bu rejalilik pedagogni tartibli, maqsadga yo'naltirilgan va natijaga erishishga qodir shaxs sifatida shakllantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, pedagogning o'zini o'zi rivojlantirishi – bu doimiy, tizimli va ongli jarayon bo'lib, u o'qituvchining kasbiy yetukligi va ta'lim sifati uchun muhim ahamiyatga ega. O'z ustida ishlash o'qituvchining nafaqat bilimini, balki dunyoqarashi, madaniyati va shaxsiy fazilatlarini ham boyitadi. Zamonaviy o'qituvchi “men o'rgandim” degan fikrda to'xtab qolmasdan, “men o'rganishda davom etaman” tamoyiliga amal qilishi lozim. Chunki ta'lim sohasi doimo o'zgarishda, taraqqiyot esa faqat o'zini rivojlantiruvchi, yangilikka intiluvchi pedagoglar orqali amalga oshadi. Shuning uchun har bir o'qituvchi uchun o'zini o'zi rivojlantirish – bu kasbiy burch, shaxsiy ehtiyoj va hayotiy zaruratdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.

3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.